

ТУРАЛЫ- ҚАЗАЛЫ

№39
(2314)
Сәрсенбі
4 маусым
2025 жыл

Газет
2003 жылдың
5 қаңтарынан
шығады

Аймақтық
ақпараттық-
танымдық
басылым

ҚЫЗЫЛОРДА ОБЛЫСЫНА ТАРАЙТЫН ГАЗЕТ

САЯСИ ҚУҒЫН-СҮРГІН ЖӘНЕ АШАРШЫЛЫҚ ҚҰРБАНДАРЫН ЕСКЕ АЛДЫ

31 мамыр – саяси қуғын-сүргін және ашаршылық құрбандарын еске алу күні. XX ғасырдағы саяси қуғын-сүргін мыңдаған жазықсыз адамдардың қаны мен көз жасы төгілген тарихымыздың шерлі беттерінің бірі болып саналады.

Осы орайда аудан орталығындағы Қазалы мәдени-демалыс кешеніндегі «Тағзым» алаңында саяси қуғын-сүргін және ашаршылық құрбандарын еске алуға арналған «Зұлмат жылдар» атты шара өтті.

Шараға аудан әкімінің орынбасары Жәнібек Алиев, аудандық мәслихаттың төрағасы Ғазиз Әліш, аудандық мәслихаттың депутаттары, зиялы қауым өкілдері және ардагерлер мен жастар қатысты.

Жазықсыз жапа шеккендердің рухына тағзым етуге арналған шарада бір минут үнсіздік жарияланып, жиналғандар қуғын-сүргін және ашаршылық құрбандарына арналған ескерткіш-тақтасына гүл шоқтарын қойып тарқасты.

ЫНТЫМАҚ, БІРЛІК, КЕЛІСІМ- ЕҢ БАСТЫ БАЙЛЫҚ ЕЛ ҮШІН

Қазалыда Қазақстан халқы Ассамблеясының 30 жылдығына орай «Ынтымақ, бірлік, келісім – ең басты байлық ел үшін» атты аудандағы этнос өкілдерімен кездесу өтті.

Ынтымақ пен бірліктің ордасына айналған «Руханият» орталығында өткен шараны аудан әкімінің орынбасары Жәнібек Алиев сөз сөйлеп ашып, шараға қатысушыларды Қазақстан халқы Ассамблеясының 30 жылдық мерекесімен құттықтады.

Дөңгелек үстел форматында өткен кездесуде туған жеріміздің өсіп-өркендеуі жолында түрлі салада жемісті еңбек еткен этнос өкілдері рухани бірлікті қалыптастыру, отансүйгіштік сезімді арттыру, ел бірлігі жолындағы Мемлекет басшысының тапсырмасынан туындайтын негізгі міндеттер, ел ішіндегі тұратықтылық пен татулықтың сақталуы сынды мәселелер жайында сөз қозғап, пікір ал-

масты.

Кездесу барысында «Бірлік – Единство» этно-мәдени бірлестігінің жетекшісі Нафиса Тайырқызы, медицина саласының ардагері, кәріс ұлтының өкілі Ли Людмила мен №216 орта мектептің ағылшын пәнінің мұғалімі, өзбек ұлтының өкілі Мавлюда Мұртазақызы сөз сөйлеп, бүгінгі кездесудің маңызы жайында сөз қозғады. Сондай-ақ, этнос өкілдері, қазақтың ұлы ақыны Абай Құнанбайұлының қара сөздерінен үзінділер айтып, керемет ән шырқады.

Қазақстан Халқы Ассамблеясының 30 жылдығына орай ұйымдастырылған басқосу соңында этнос өкілдері Қазақстан Халқы Ассамблеясының негізгі ұстанымдары – бейбітшілік, келісім және бірлік – еліміздің дамуының берік негізі екенін айтып, елдегі бірлікті одан әрі нығайтуға үлес қоса беретіндіктерін жеткізді.

БАЛАЛАРДЫҢ МЕРЕКЕСІ ТОЙЛАНДЫ

Қазалыда 1 маусым - Халықаралық балаларды қорғау күніне орай мерекелік шара өтті.

Мерекелік шарада аудан әкімінің орынбасары Мұрат Әбсұлтанов бастаған қонақтар балақайлардың қатысуымен өтіп жатқан ұлттық ойындарды, мектеп оқушылары арасында өткізілген суретшілер байқауы мен жас өрендердің арман-қиялдарынан туындаған шығармашылық жұмыстарын тамашалады.

Салтанатты шарада сөз алған Мұрат Байғабылұлы еліміздің жарқын болашағы саналатын балғындарды мерекемен құттықтап, жарқын болашақ тіледі.

- Бүгінде баршамыздың алдымызда тұрған зор міндет – ұрпаққа заманауи білім беріп, салауатты өмір салтын ұстануға жағдай жасау. Сол себепті

де біздер балабақшада, мектепте, мектептен тыс уақытта балалардың тиісті күтім мен қамқорлық көруіне жұмыс істеп

келеміз. Бұл бағытта елімізде жеткіншектердің білім алуына, шығармашылығын шыңдауына барлық жағдай жасалған.

Біздің көңіліміздің гүлі, көзіміздің нұры, болашағымыз – Сіздерсіздер! Сондықтан да, сапалы білім алып, еліміздің дәулетті, жеріміздің сәулетті болуы үшін белсенділік танытып, еліміздің одан әрі гүлденуіне өз үлестеріңізді қосуды арыңыз керек, – деген аудан әкімінің орынбасары жас өскіндерге деген қамқорлық алдағы уақытта да жалғасын таба беретіндігін жеткізді.

Мерекелік шарада талантты бүлдіршіндер ән мен жырдан шашу шашып, өнерлерін ортаға салды. Жас бүлдіршіндердің би топтарының бұрала билеген билері мен балабақшаның бал тілді балапандарының риясыз көңілден шыққан өнерлері көпшілікті ерекше қуанышқа бөледі.

**Қазалы ауданы әкімінің
баспасөз қызметі**

АУДАН ӘКІМІНІҢ ОРЫНБАСАРЫ КЕЗЕКТІ ҚАБЫЛДАУ ӨТКІЗДІ

Аудан әкімінің орынбасары Мұрат Әбсұлтанов партияның аудандық филиалының қоғамдық қабылдау бөлмесінің кестесіне сәйкес қабылдау өткізді.

Жеке қабылдауға келушілердің басым бөлігі тұрғын үй мәселесімен жүгінді. Сондай-ақ, әлеуметтік көмек алу бойынша өтініш білдіргендер де болды.

Мұрат Байғабылұлы әрбір өтінішке жеке тоқталып, олардың шешілу жолдарын қарастырды. Жауапты сала басшыларына тапсырмалар берді. Тұрғын үй кезегіне тіркелгендерге тек заңдылыққа сәйкес, яғни кезектілік тәртібімен ғана алатындығын түсіндірді. Әлеуметтік көмек алу бағытындағы өтінішті бақылауына алды.

КЕДЕРГІСІЗ КЕЛЕШЕК: АУЫЛДАҒЫ НЫСАНДАРҒА МОНИТОРИНГ ЖҮРГІЗІЛДІ

«AMANAT» партиясының «Кедергісіз келешек» жобасы аясында ауылдардағы бірқатар нысанда ерекше қажеттіліктері бар азаматтарға қолайлы жағдай жасау бағытында мониторинг жұмыстары жүргізілді.

Аталған жоба аясында құрылған мониторингтік топ мүшелері: аудандық партия филиалының сарапшысы Алтынай Кенжалиева мен аудандық жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар бөлімінің мүгедектермен жұмыс секторының меңгерушісі Мерей Тілеубай Қ.Пірімов ауылдағы дәрігерлік амбулаторияның мүмкіндігі шектеулі азаматтарға арналған бейімдеу талаптарына сәйкестігін қарады.

Зерделеу нәтижесінде бірқатар талаптардың орындалғаны анықталды. Сонымен қатар, анықталған кемшіліктер бойынша ұсыныстар беріліп, қажетті жабдықтарды орнату туралы түсіндіру жұмыстары жүргізілді.

СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚСЫЗ ҚОҒАМ – ӘДІЛЕТТІ ЕЛДІҢ КЕПІЛІ

Сыбайлас жемқорлық – мемлекеттің дамуына кедергі келтіретін, халықтың билікке деген сенімін төмендететін ең қауіпті әлеуметтік дерттердің бірі. Сондықтан елімізде бұл мәселеге ерекше мән беріліп отыр. Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев өз Жолдауларында сыбайлас жемқорлықпен ымырасыз күресу қажеттігін бірнеше рет атап өтті. Бұл бағыттағы міндеттер барлық деңгейде жүйелі түрде іске асырылып, нақты шаралар қабылдануда.

Ең алдымен, ашықтық пен есеп берушілік басты назарда. Ауыл әкімі қызметінің ашықтығын қамтамасыз ету мақсатында интернет-ресурстарының бірыңғай платформасы қалыптасқан. Бұл интернет-ресурс аясында тұрғындармен кері байланыс орнату, олардың өтініштері мен ұсыныстарына әрекет ету тетіктері қарастырылған.

Сонымен қатар, мемлекеттік сатып алулар саласында айқындықты қамтамасыз ету үшін барлық сатып алулар ашық форматта жүргізілуде. Бұл кез келген азаматқа мемлекеттік қаржының қайда, қалай жұмсалып жатқанын

бақылауға мүмкіндік береді.

Мемлекеттік қызметшілер арасында адалдық пен жауапкершілікті арттыру мақсатында тұрақты түрде құқықтық оқулар ұйымдастырылып отыр. Бұл шараларда Әдеп кодексі мен сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманың талаптары түсіндіріледі.

Сонымен бірге, тұрғындармен тікелей байланыс орнату мақсатында әр аптаның сәрсенбісінде ауылдық округі әкімінің жеке қабылдау кестесі бекітілген. Тұрғындар кезектен тыс та ауылдық округ әкімінің жеке қабылдауына тиісті өтініштерімен жүгіне алады.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру – бұл күрестің ең маңызды тетігі. Біз қоғаммен бірге осы дертке қарсы тұрып, әділетті, таза қоғам құру жолында аянбай еңбек етуге тиіспіз.

Сыбайлас жемқорлықпен күрес – бұл тек құзырлы органдардың ғана емес, баршамыздың ортақ ісіміз. Әрбір тұрғын осы бағытта өз үлесін қосса – еліміздің болашағы жарқын, қоғамымыз әділетті болмақ.

Ш.ҚОЖАНТАЕВ,
«Қарашеңгел» ауылдық округінің әкімі

ҰЖЫМДЫҚ ШАРТ КӘСІПОРЫН ЖЕТІСТІГІНІҢ ТҰРАҚТЫ КЕПІЛІ

Ұжымдық шарт - ұйымдағы әлеуметтік еңбек қатынастарын реттейтін, жұмыскерлердің өкілдері арқылы жұмыскерлер мен жұмыс беруші арасында жасалатын жазбаша келісім нысанындағы құқықтық акт болып табылады.

Кәсіпорындарда еңбек жанжалдарының алдын-алу және оларды шешу, реттеу тетіктерінің бірі ретінде ұжымдық шарт қабылдаудың рөлі артып келеді.

Жұмыс беруші – қызметкер еңбек қатынастарында болатын жеке немесе заңды тұлға;

Қызметкер-жұмыс берушімен еңбек қатынастарында тұратын және жеке еңбек шарты бойынша жұмысты тікелей орындайтын жеке тұлға;

Қызметкерлердің өкілдері – кәсіптік одақтардың, олардың бірлестіктерінің органдары және Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде белгіленген тәртіппен қызметкерлер уәкілеттік берген өзге де жеке және заңды тұлғалар.

Ұжымдық келіссөздер жүргізудің принциптері:

- Жұмыс беруші және жұмыскерлер атынан белгіленген тәртіппен уәкілеттік берілген олардың өкілдері ұжымдық шарттың тараптары болып табылады.

- Екінші тараптың ұжымдық шарт жасасу жөніндегі келіссөздерді бастау тура-

лы ұсынысы бар хабарламасын алған тарап оны он жұмыс күні ішінде қарауға және белгіленген тәртіппен келіссөздерге кірісуге міндетті.

- Ұжымдық келіссөздер жүргізу және ұжымдық шарттың жобасын әзірлеу үшін тараптар тепе-теңдік негізде комиссия құрады. Комиссия мүшелерінің саны, оның дербес құрамы, жобаны әзірлеу және ұжымдық шарт жасасу мерзімдері тараптардың келісімімен айқындалады.

- Комиссия дайындаған ұжымдық шарттың жобасы ұйым жұмыскерлерінің міндетті түрде талқылауына жатады. Комиссия келіп түскен ескертпелер мен ұсыныстарды ескере отырып, жобаны пысықтайды.

- Тараптардың келісіміне қол жеткізілген кезде, ұжымдық шарт кемінде екі данада жасалады және оған тараптардың өкілдері қол қояды.

Ұжымдық шарт мазмұны мен құрылымы

Ұжымдық шартқа енгізілуі мүмкін:

- еңбекті нормалау, еңбекке ақы төлеу жүйелері, жұмыскерлерге, оның ішінде ауыр жұмыстарда, еңбек жағдайлары зиянды және (немесе) қауіпті жұмыстарда істейтін жұмыскерлерге арналған тарифтік мөлшерлемелер мен айлық ақылар, үстеме ақылар мен қосымша ақылар мөлшерлері туралы;

СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ ЫМЫРАСЫЗ КҮРЕС

Сыбайлас жемқорлық тек құқық бұзушылық қана емес, ол – мемлекет беделіне деген халықтың сеніміне селкеу түсіретін және ұлттық қауіпсіздікке тікелей қауіп төндіретін жағымсыз әлеуметтік құбылыс. Жемқорлық жойылмай, ешбір ел табысты дами алмайды. Сол себепті әлемнің барлық мемлекеттері жұлынқұрт секілді бұл қоғамдық індетке қатты алаңдаушылық білдіріп отыр.

Тәуелсіз Қазақстан өзінің стратегиялық дамуының негізгі бағыттарының бірі ретінде ынсапсыз алаяқтарды аластап, қоғамды жат тоғышар әдеттен тазарту міндетін қарастырып келеді.

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаев: «Сыбайлас жемқорлықтың себебі мен шарттарын жоймай онымен күресу, бұл – жел дірменмен алысу. Халық әлдебір шенеуніктің немесе басшының жай жауапкершілікке тартылғанын көріп қана қоймай, ол жұмыс істеген мемлекеттік мекемеде енді мұндай жағдайдың қайталанбайтынын дәлелдейтін түбегейлі өзгерістердің орын алғанына куә болуы керек», – деп атап көрсетті.

Сыбайлас жемқорлық мемлекеттің саяси және қоғамдық институттарына кері әсер етіп, әлеуметтік-экономикалық даму үдерісін баяулатады, сайып келгенде, елдің даму болашағына үлкен қауіп төндіреді.

Көк байрағымыз күн сөнгенше желбіресін десек, ата-бабамыздың сан ғасырлар бойы арман еткен асыл мұратын мансұқтауға, қызыл қаны мен қара тері қатар сіңген аманатын аяқасты қылуға жол беруге болмайды. Адалдық дәстүрін ұрпақтан-ұрпаққа жалғастыру қажет. Мұны жұртшылығы жақсы түсінеді.

Басты мақсат – қоғамда сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру және мейлінше алдын алу.

Мемлекеттік саясаттың негізгі басымдықтарының бірі мемлекет беделіне нұқсан келтіретін зұлымдықпен ымырасыз күресу болып табылады. Қоғамның барлық

күш-жігерін біріктіріп, бұл дерттің одан әрі асқынбауы үшін оған бөгет болудың барлық амалдарын қолдану арқылы ғана тиімді түрде түбегейлі қарсы тұруға болады.

«Ауырып ем іздегенше, ауырмаудың жолын ізде» демекші, сыбайлас жемқорлықтың алдын алу және онымен пәрменді күресу жолында, сөз жоқ, тұрғындар арасында ақпараттық-құқықтық түсіндіру, жалпы құқықтық сауаттылықты арттыру жұмыстарын жүйелі түрде жүргізу маңызды рөл атқарады. Әрбір азамат өзінің құқықтарын меңгеріп қана қоймай, өзіне қарсы қандай да бір құқыққа қайшы іс-әрекет жасалған жағдайда нақты не істеу керектігін толық білуі қажет. Бұл орайда белгілі бір нәтижеге қол жеткізуде ағартушылық, білім беру, тәрбие жұмыстарымен бірге, жаңа орта қалыптастыру да өз үлесін қоса алады.

Әсіресе жастар арасында сыбайлас жемқорлыққа қарсы ымырасыздық көзқарасты қалыптастыру бойынша кешенді іс-шаралар жоспары жүзеге асып жатыр.

Жоғарыда айтқанымыздай, әлемді әбігерге салған бұл індетпен күресте құқықтық сауаттылықты арттыру мейлінше оң әсерін тигізеді. Өйткені жағдайдан хабардар, сауатты адам өз құқығын ешкімге таптатпайды. Әрі заң үс-темдігін сыйлайтын, қолданыстағы заңнама баптарымен етене таныс тұрғындар өз мәселесін, әуелгі кезекте, құқықтық шеңберде шешуге мүдделі болады. Мұндайда азаматтар жең ұшынан жалғасудан саналы түрде бас тартып, аранын ашқан жемқорлықты айналып өтуге тырысады.

Сондықтан азаматтардың құқықтық сауатын көтеру үшін заң баптарын түсіндіру мақсатында жұмыс ретін көрсету бойынша үнемі жиын, басқосулар өткізіліп, бұқаралық ақпарат құралдарында танымдық материалдарды үздіксіз жариялап тұру назардан тыс қалып көрген емес.

Соның ішінде, мемлекеттік қызметшілер арасында мемлекеттік қызмет саласындағы және сыбайлас жемқорлыққа

қарсы іс-қимыл туралы Заңы мен Әдеп кодексі талаптарын бұзудың алдын алу бойынша құқықтық оқыту, түсіндірме жұмыстары үнемі өткізіліп тұрады.

Жемқорлық факторларды азайтып, сыбайластық қатерлерді болдырмауда жұмыстың ашықтығы ерекше маңызды. Жеке және заңды тұлғалардың құқықтары мен бостандықтарын, заңды мүдделерін іске асыру және қорғау мақсатында азаматтарды жеке қабылдау жүргізіліп тұр. Қабылдау кестесі жылдың басында өкіммен бекітіліп, бұқаралық ақпарат құралдарында және ауыл әкімдігінің ресми интернет-ресурсында алдын ала жарияланады.

Сонымен қатар жалпы мемлекеттік көрсетілетін қызметтер электронды нысанға көшіріліп, «электрондық үкімет» веб-порталы, «Е-лицензиялау», gosreestr.kz, enbek.kz және тағы басқа ақпараттық жүйелер іске қосылды.

Тұрғындарға көрсетілетін қызмет жаңа сапалы деңгейге көтеріледі.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы әрекет бағытындағы шаралар бұқаралық ақпарат құралдарында, әлеуметтік желілерде және мемлекеттік органдардың ресми интернет-ресурстарында үнемі жарияланады.

Азаматтардың сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениеті мен тұрақты иммунитетін қалыптастыру өте маңызды. Әлбетте, осы қабылданып жатқан шаралар мен атқарылып жатқан істер облыс тұрғындары үшін өмір сүруге қолайлы, адальдыққа негізделген сауатты да салауатты орта қалыптастыруға оң ықпалын тигізеді.

Жаңару мен жаңғыру жолындағы Жаңа Қазақстанның сыбайлас жемқорлықтан таза, болашағы жарқын ел болуы әрқайсысымыздың өз қолымызда екенін естен шығармауымыз керек. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы ымырасыз күрес – баянды болашақтың жарқын кепілі. Осы бағыттағы жұмысты одан әрі пәрменді де қарқынды түрде жалғастыра беретін боламыз.

Серік ӨМІРЗАҚОВ,
«Көларық» ауылдық округінің әкімі

ҰЖЫМДЫҚ ШАРТ КӘСІПОРЫН ЖЕТІСТІГІНІҢ ТҰРАҚТЫ КЕПІЛІ

(Жалғасы. Басы 2-ші бетте)

- разрядаралық коэффициенттерді белгілеу уралы;

- жұмыс уақыты мен тынығу уақытының ұзақтығы, еңбек демалыстары туралы;

- саламатты және қауіпсіз еңбек пен тұрмыс жағдайларын жасау туралы, еңбек қауіпсіздігі және денсаулық сақтауды жақсарту туралы;

- ұжымдық шартқа өзгерістер мен толықтырулар енгізу тәртібі туралы;

- еңбекті ұйымдастыруды жақсарту және өндіріс тиімділігін арттыру туралы;

- жалақыны индекстеу тәртібі туралы;

- жәрдемақылар мен өтемақы төлемдері, оның ішінде еңбек қызметіне байланысты жазатайым оқиғалар кезіндегі төлемдерді төлеу туралы;

- тараптар айқындаған және осы Кодексте айқындалған басқа да мәселелер бойынша жұмыскерлер мен жұмыс берушінің өзара міндеттемелері енгізілуі мүмкін.

- Ұжымдық шарт Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасымен, бас, салалық, өңірлік келісімдермен салыстырғанда жұмыскерлер жағдайын нашарлатпауға тиіс. Мұндай ережелер жарамсыз деп танылады және қолданылмауға тиіс.

- Ұжымдық шарт тараптар айқындайтын мерзімге жасалады.

- Егер ұжымдық шарттың ережелерінде өзгеше көзделмесе, ол қол қойылған кезден бастап күшіне енеді және тараптардың орындауы үшін міндетті болады.

- Ұжымдық шарттың қолданылу мерзімі өткен жағдайда, ол тараптардың ең болмағанда біреуі оның қолданылу мерзімі өткенге дейін жаңа ұжымдық шарт жасасу туралы ұсыныс енгізген кезде жаңа ұжымдық шарт жасалғанға дейін, бірақ бір жылға дейінгі мерзімнен аспайтын мерзімге ұзартылған болып саналады.

- Ұжымдық шарттың күші жұмыс берушіге және солардың атынан ұжымдық шарт жасалған ұйым жұмыскерлеріне және оған қосылған жұмыскерлерге қолданылады. Қосылу тәртібі мен шарттары ұжымдық шартта айқындалады.

- Тараптар өкілдерінің ұжымдық шарт жасасу, өзгерту, толықтыру жөніндегі келіссөздерге қатысудан жалтаруы немесе ұжымдық шарт жасасудан негізсіз бас тартуы, келіссөздер жүргізу мерзімдерін бұзуы және тиісті комиссияның жұмысын қамтамасыз етпеуі, келіссөздер жүргізу және ұжымдық шарт ережелерінің сақталуын бақылауды жүзеге асыру үшін қажетті ақпаратты бермеуі, сол сияқты оның талаптарын бұзуы немесе орындамауы Қазақстан Республикасының заңдарында белгіленген жауаптылыққа болады.

Толық мағлұмат алу үшін бөлімнің 23-2-62 байланыс телефонына хабарласуға болады.

«Қазалы ауданының жұмыспен қамту және әлеуметтік бағдарламалар бөлімі» коммуналдық мемлекеттік мекемесі

БІЗДІҢ БАЛАЛАРЫМЫЗ ҚАНДАЙ ОЙЫНШЫҚПЕН ОЙНАП ЖҮР?

Ойыншықтармен сәби дүниеге келгеннен бастап 12 жасқа дейін, кейде одан да жоғары жасқа дейін ойнайды. Ал, кейбіреулері есейген шақта да ойыншықтар алып өздерін қуанытып жатады. Бірақ осының бәрі бір көргенге қуаныш болып көрінгенімен, шындап келгенде олай емес. Бәріміз де канцер-огендер, формальдегид, фенол, метанол, сынап, қорғасын деген заттарды естігенбіз, бірақ бұның бәрі біздің сүйікті ойыншықтарға қандай қатысы бар деп ойланатын көргеніміз шамалы? Шындап келгенде қатысы бар екен, тіпті тікелей қатысы бар. Жосықсыз өндірушілер осы заттардың жоғары құрамы болатын арзан шикізатты балаларға арналған ойыншықтар өндірісі кезінде пайдаланады. Алдымен бұл қандай заттар, қандай қауіп бар, сондай-ақ қандай белгілер тудыруы мүмкін екендігін түсінейік. Егер өзіңіздің балаңыздан осындай белгілерді байқасаңыз, онда дабыл қағу керек. Сонымен бірге сапасыз ойыншықтан тез арада құтылғаныңыз дұрыс.

Фенол- хош иістендіргіш көмірсутек болып табылады. Бұл өзіндік иісі бар түссіз кристалды зат. Оны фенолформальдегидті шайыр, желім, әртүрлі пла-

стиктер және былғары жихаз өндірісі, сондай-ақ балаларға арналған ойыншықтарды шығаруда пайдаланады. Фенол тері арқылы, жоғары демалу жолдары және асқазан – ішек жолдары арқылы тез сіңіріледі. Бұл мұрынның бітелуі, бас айналуы, бас ауруы, лоқсу, ұйқының бұзылуы, дем жетіспеушілік және жүректің жиі соғуына әкеліп соғады. Бұл ретте бұл баланың иммундық және жүйке жүйесіне әсер етеді, сонымен қатар аллергиялық реакциялар тудырады. Құрамында фенол бар ойыншықтар негізінен Қытайда өндіріледі, әдетте өндірушісі көрсетілмейді.

Формальдегид- бұл түссіз газ, өткір иісі бар, суда және спиртта жақсы ериді. Ол өте улағыш. Формальдегид шайыр, пластиктер, бояулар, тоқыма өндірісінде қолданылады, сондай-ақ ойыншықтар дайындауда да пайдаланады. Формальдегид ең қауіпті құралдардың бірі болып есептеледі. Ол өте күшті улағыш реакция тудырады: лоқсу, жөтел, бронхы ауруы. Формальдегид рак ауруын тудыратын канцероген болып табылады. Сарапшылар жұтқыншақ ісік ауруын тудыруда формальдегидтің байланысы бар екендігін дәлелдеген.

Қорғасын- бұл балаларға

арналған әшекейлердің: сақина, білезік, алқа, моншақ, мойын-алқа, бойтұмар және тағы басқа құрамында болатын металл. Қорғасынның көмегімен өндірушілер өнімге күмістей жалтырауық береді. Бұндай әшекейлер өте қауіпті, әсіресе егер балалар ойыншықты аузына салса немесе жұтып қойса. Қорғасынның ағзаға түсуі ақыл-ойдың дамуына кері әсерін тигізеді.

Сәйкес келмейтін ойыншықтың негізгі бөлігі мына елдерде өндірілген: Қытай Халық Республикасында -75%, Ресей Федерациясына -17%, 2%-ы Украинада және Швейцарияда шағарылатын өнімдерге тиесілі болса, 1%- Беларусь Республикасына тиесілі. Өндірушілер көрсетілмеген ойыншықтардың үлесі 5 % құрайды.

Жоғарыда аталғанның негізінде мынадай қорытынды жасауға болады: балалар кішкентай болғандықтан және өзінің денсаулығы мен қауіпсіздігіне жауап бере алмайтындықтан олар қалаған заттың бәрін бірдей сатып алуға болмайды. Ал сіз керісінше-жауапты бола аласыз. Сол себепті өзімізді де, балаларымызды да қорғау үшін, ойыншықты сатып аларда, мате-

риалын, жабынын және бояуын қарап, заттаңбада таңбалаудың болуына назар аударып, иістің болуын тексеру (мүмкіндігінше) және ойыншықтың боялған бетінің беріктігін (қолда қалып қойған бояу) тексеру керек. Ойыншықта балалар жұтып қоюы мүмкін ұсақ бөлшектер, өткір ұштар және бөлінетін бөліктері болмауы керек. Сондай –ақ, ойыншықты сатып аларда қаптамасына назар аударыңыз. Қорабында мыналар көрсетілуі керек; тауардың атауы, өндіруші мен оның мекен-жайы, техникалық регламентке сәйкестігі, тұтыну қасиеттері туралы ақпарат, өндірілген күні, сақтау мерзімі мен шарттары.

Ойыншықтардың қауіпсіздігі – балалар денсаулығын қорғаудың маңызды бөлігі. Ата-аналар, өндірушілер және сатушылар осы мәселені басты назарда ұстап, сапалы әрі қауіпсіз өнімдерді таңдауға және ұсынуға міндетті.

Балалардың денсаулығы мен қауіпсіздігін қамтамасыз ету – баршамыздың ортақ міндетіміз.

Гүлвира МДУАРОВА,
Қазалы аудандық санитариялық - эпидемиологиялық бақылау басқармасының бөлім басшысы

СУ АЙДЫНДАРЫНДА ҚАУІПСІЗДІК ЕРЕЖЕЛЕРІН САҚТАЙЫҚ

Су – тіршілік көзі, ол болмаса адамзаттың өмір сүруі мүмкін емес. Сонымен қатар, ата – бабаларымыздың от пен су – тілсізжау дегенескертүлерін есімізден шығармауымыз керек. ҚР ІІМ-нің Төтенше жағдайлар комитетінің аумақтық бөлімдерімен жергілікті жерлерде судағы қауіпсіздікті сақтау, арнайы суға түсуге белгіленбеген орындарда суға түспеу, ата-аналардың жаз маусымында балаларын қадағалаусыз қалдырмауы жөнінде ескертпе, үгіт-насихат жұмыстары жүргізіліп жатыр.

Егерде суға шомылуға барсаңыздар төмендегі қауіпсіздік ережелерін есте ұстаңыздар:

-суға ауаның температура-сы 25, судың температурасы 20 градус болғанда ғана шомыл;

-тек арнайы жағажайларда ғана шомыл;

-суға жайлап түс, таяздау жерге барғанда тоқтап, басыңды суға сүңгітіп ал;

-судан әлсін – әлсін шығып

демал;

-қалтырап тоңғанша суда жүріп алма;

-қол – аяқ тырысқанда үрейленбей, су бетінде болуға тырыс, айқайлап көмек сұра;

-судың қатты ағынына тап болғанда, ағынға қарсы жүзбей, ағыс бойынша малып жағаға қарай жүзуге тырыс;

-су иіріміне тап болғанда, саспай ауаны ішке көбірек жұтып алып, суға сүңгі де ағын бағытына қарай қатты секіріп, судың бетіне шық;

-арақ – шарап ішіп, суға түсуге қатаң тыйым салынады;

-егер шаршасаң дереу судан шық;

-бейтаныс жерден суға секірме;

-терлеп тұрғанда және қараңғы уақытта суға шомылуға болмайды;

- суға шомылғанда автокамераны, допты, тақтайларды пайдалануға болмайды.

Қазалы ауданының Төтенше жағдайлар бөлімі

Меншік иесі: «ТҰРАҢ-ҚАЗАЛЫ» жауапкершілігі шектеулі серіктестігі.

ДИРЕКТОР
Нұрбол ӘЛМӘМБЕТОВ

БАС РЕДАКТОР
Раушанбек СЕЙТЕНОВ

Газет Қазақстан Республикасының Ақпарат Министрлігінде 2004 жылғы 15 наурызда тіркеліп, №4801-г куәлігі берілген

Газет аптасына екі рет: сәрсенбі және сенбі күндері шығады. Газет «Тұран-Қазалы» жауапкершілігі шектеулі серіктестігінің баспаханасында компьютермен теріліп, беттеліп, офсеттік тәсілмен басылды.

Редакция мен баспаханың мекен-жайы: 120400, Қызылорда облысы, Қазалы ауданы, Әйтеке би кенті, Қ.Пірімов көшесі, №14 үй.

Телефондар: директор - 2-17-49, бас редактор - 2-47-77, бухгалтер -2-60-94, факс 8 (724-38)2-17-49.

Тарату аумағы: Қызылорда облысы.

Газет табыс етілмесе, 2-13-91 телефонына хабарласуға болады.

Жариялымдар газеттің түпкілікті көзқарасын білдірмейді. Жарнама мазмұнына жарнама беруші жауапты.

E-MAIL: tooturankazaly@mail.ru

Таралымы 11227 дана.